

21 KWIETNIA ODBYŁY SIĘ REGIONALNE OBCHODY MIĘDZYNARODOWEGO DNIA OCHRONY ZABYTEKÓW 2024 W WOJEWÓDZTWIE DOLNOŚLĄSKIM

Posted on 23 kwietnia 2024

Tegoroczne, regionalne obchody Międzynarodowego Dnia Ochrony Zabytków w województwie dolnośląskim odbyły się 21 kwietnia w kościele pod wezwaniem Trójcy Świętej w podwrocławskiej Żórawinie, który wraz z otaczającym świątynię dziełem budownictwa obronnego został uznany za pomnik historii rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 14 marca 2024 r.

Obchody zorganizowane były przez Oddział Terenowy Narodowego Instytutu Dziedzictwa we Wrocławiu we współpracy z parafią pw. św. Józefa Oblubieńca NMP w Żórawinie, fundacją „Dolnośląska Perła Manieryzmu w Żórawinie” i w partnerstwie z Dolnośląskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Uświetniający obchody MDOZ wieczorny koncert artystów scen wrocławskich oraz pedagogów i studentów Akademii Muzycznej im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu, przygotowany przez prof. dr. hab. Bogdanę Makalą, prodziekana Wydziału Wokalnego, był również formą podziękowania dla mieszkańców Żórawiny za troskę i wkład w opiekę nad kościołem.

O prowadzonych i planowanych pracach remontowych i konserwatorskich prowadzonych w kościele i w jego najbliższym otoczeniu opowiedzieli ks. dr Cezary Chwilczyński, proboszcz parafii pw. św. Józefa Oblubieńca NMP w Żórawinie oraz Mateusz Szymków – prezes zarządu Fundacji „Dolnośląska Perła Manieryzmu w Żórawinie”. Wystąpienia Daniela Gibskiego – Dolnośląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków oraz Bogny Oszczanowskiej z wrocławskiego Oddziału Terenowego Narodowego Instytutu Dziedzictwa poświęcone były pomnikom historii, a w szczególności znaczeniu i wybitnym walorom kościoła pw. Trójcy Świętej, które zadecydowały o nadaniu świątyni tego zaszczytnego tytułu.

Kościół pw. Trójcy Świętej w Żórawinie wzniesiony pośrodku zabudowy wiejskiej, na sztucznie utworzonej wyspie i otoczony zachowanymi do dzisiaj ziemnymi fortyfikacjami bastionowymi, jest jednym z najcenniejszych zabytków sztuki i architektury na Śląsku oraz w Polsce, zarazem stawiany jest wśród ważnych w Europie zabytków doby manieryzmu. Stanowi doskonałe dopełnienie zjawiska artystycznego, jakim była manierystyczna Praga za czasów rządów cesarza Rudolfa II. Trudno jednak nawet w samej stolicy Czech znaleźć zabytek tak dobrze zachowany, tak jednorodny stylistycznie i tak konsekwentnie zrealizowany według klarownego programu ideowego. Wszystko to czyni kościół żórawiński ewenementem na skalę europejską.

Gruntowna, manierystyczna rozbudowa i modernizacja, a następnie wyposażenie gotyckiej świątyni wzniesionej w 2. poł. XIV w. przeprowadzone w latach 1600–1608, których inicjatorem i fundatorem był właściciel żórawińskiego majątku, radca cesarski Adam von Hanniwaldt, doprowadziły do powstania wzorcowego luterańskiego przyzamkowego kościoła wiejskiego, a zarazem pomnika wyznaniowego. W pracach nad modernizacją kościoła zatrudnieni byli lub dostarczyli swoje dzieła najwybitniejsi artyści europejscy i wrocławscy – m.in. Adriaen de Vries, Bartholomäus Spranger, Gerhard Hendrik z Amsterdamu, Hans Schneider von Lindau, Georg Starszy Hayer z warsztatem, Johann Thwenger, Caspar Pfister oraz Caspar Rauch.

Na początku XX w., wg projektu i pod nadzorem konserwatora zabytków prowincji śląskiej Ludwiga Burgemeistra, przeprowadzono generalny remont świątyni. Prace konserwatorskie prowadzone przez m.in. profesora wrocławskiej Akademii Sztuk Pięknych oraz malarza i konserwatora Josepha Langerę zostały wysoko ocenione przez konserwatora zabytków Prus Hansa Lutscha. Kościół nie doznał uszczerbku, gdy w lutym 1945 roku wieś została zajęta przez Armię Czerwoną. Polscy osadnicy początkowo korzystali z kościoła Trójcy Świętej, by po kilku latach zająć opuszczony po wysiedleniu Niemców, nowoczesny kościół ewangelicki, obecnie parafialny pw. św. Józefa Oblubieńca NMP. W latach 1952-96 kościół pw. Trójcy Świętej był nieużytkowany. W 1966 roku, po przejęciu przez Muzeum Śląskie we Wrocławiu, zostały rozpoczęte prace remontowe i konserwatorskie z przeznaczeniem na Muzeum Manieryzmu, którego nie utworzono, a prac nie ukończono. Wówczas dokonano demontażu i konserwacji części wyposażenia. W 1995 roku, Muzeum Narodowe przekazało nieruchomość parafii pw. św. Józefa Oblubieńca NMP w Żórawinie, po czym przeprowadzono niezbędne prace remontowe. Rekonsekracja kościoła miała miejsce 25 grudnia 2001 i od tego czasu jest on powszechnie dostępny.

Część dawnego wystroju i wyposażenia kościoła znajduje się w kościele parafialnym pw. św. Józefa Oblubieńca w Żórawinie oraz w kościele filialnym pw. Matki Bożej Królowej Polski w Milejowicach, jak również w licznych placówkach muzealnych (Muzeum Narodowe w Warszawie, Muzeum Narodowe we Wrocławiu, Muzeum Archidiecezjalne we Wrocławiu, Muzeum Piastów Śląskich w Brzegu itd.). Bez wątplenia istnieje duża szansa, by przynajmniej część z tych obiektów powróciła na swoje pierwotne miejsce po zakończeniu prac remontowych i konserwatorskich prowadzonych w sposób kompleksowy i w oparciu o specjalistyczne, wieloaspektowe badania od 2019 roku.

Patronat honorowy nad wydarzeniem objęła Bożena Żelazowska, Generalny Konserwator Zabytków, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Organizacja obchodów Międzynarodowego Dnia Ochrony Zabytków została sfinansowana ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Oprac. Bogna Oszczanowska

Bogna Oszczanowska z Oddziału Terenowego NID we Wrocławiu, obchody MDOZ 2024 w Żórawinie,
fot. Piotr Roczek

koncert - obchody MDOZ w Żórawinie, fot. Piotr Roczek

ks. dr Cezary Chwilczyński, proboszcz parafii pw. św. Józefa Oblubieńca NMP w Żórawinie, obchody MDOZ 2024 w Żórawinie, fot. Piotr Roczek

ks. dr Cezary Chwiczynski, proboszcz parafii pw. św. Józefa Oblubieńca NMP w Żórawinie, obchody MDOZ 2024 w Żórawinie, fot. Piotr Żelazo

Mateusz Szymków – prezes zarządu Fundacji „Dolnośląska Perła Manieryzmu w Żórawinie”, fot. Piotr Roczek

obchody MDOZ 2024 w Żórawinie fot. Piotr Roczek

obchody MDOZ 2024 w Żórawinie fot. Piotr Żelazo